

2050 A LA VISTA

SOM MASSA GENT? PREOCUPACIÓ PEL PLANETA I PELS POBRES

VERÓNICA CALDERÓN

El País, Madrid, Espanya.

Superpoblació

La gravetat de la crisi alimentària, l'augment inusitat de la població als països menys desenvolupats i els efectes del canvi climàtic són algunes raons per repetir la mateixa frase: "Som massa gent". I en serem més. El 2012, la població mundial arribarà als 7.000 milions de persones. El 2050, a la Terra n'hi haurà 9.100 milions. La gran majoria dels nous habitants viuran en països pobres. Segons càlculs de l'ONU, el 2050, la població espanyola per exemple, serà pràcticament igual que el 2009: uns 42.8 milions d'habitants, molt lluny del creixement previst per a països com Níger, Somàlia i Uganda, les poblacions dels quals creixeran els propers 40 anys cap al 150%. La població en els països desenvolupats es mantindrà pràcticament igual i en alguns fins i tot disminuirà. En canvi, les nacions més pobres del món tindran un creixement accelerat. Dels 2.400 milions de persones més que hi haurà al món el 2050, el 98% viurà en països pobres. Hi ha espai i recursos per a tothom?

Les taxes de natalitat han disminuït en un 50% els darrers 30 anys, i s'espera que encara es redueixin més. Fins i tot en els països més pobres del món, la natalitat es reduirà a la meitat. Les previsions de l'ONU coincideixen que la tendència es mantindrà. El 2050 es preveu que la fertilitat mundial sigui de tan sols 1,85 nens per dona. Sense els mètodes anticonceptius, la població mundial creixeria fins als 11.000 milions de persones el 2050. Els controls de natalitat han estat fonamentals. Però no són, ni de bon tros, l'única solució.

Des de fa més de 200 anys, l'advertència ja era explícita: l'anglès Thomas Malthus advertia en el seu cèlebre *Assaig sobre el principi de la població* que els recursos naturals serien insuficients per proveir la població mundial. La investigadora Rosamund McDougall, directora adjunta de l'ONG Fons per a una Població Òptima (OPT, en anglès) adverteix que "més de 9.000 milions de persones tindrien un impacte terrible sobre la Terra, no només en la qualitat

de vida. La quantitat d'emissió de gasos d'efecte hivernacle faria impossible viure al planeta el 2050".

Qui ocuparà la Terra aleshores? La població en els 49 països més pobres del món es duplicarà, de 840 milions fins als 1.700 milions de persones, segons aporta l'informe *Perspectives sobre la població mundial*, difós el 2008 i elaborat per la Divisió d'Investigació Demogràfica i Població Mundial de l'ONU.

Els països desenvolupats, en contrast, no patiran un canvi significatiu en la seva població: de 1.230 milions d'habitants el 2009 a 1.280 milions el 2050. Fins i tot, Japó, Geòrgia, Rússia i Alemanya perdran un 10% de població. El científic i escriptor britànic Fred Pearce opina que el problema no rau en quants som, sinó en la manera com repartim els recursos. "És evident que el problema és el consum excessiu dels països desenvolupats i no pas la superpoblació dels més pobres", afirma.

Emissions de diòxid de carboni

Als EUA el consum d'una persona emet 20 tones de diòxid de carboni cada any, l'equivalent de dos europeus, quatre xinesos, deu hindús i 20 africans. El 80% de la població pagaria les conseqüències econòmiques i ambientals del consum d'un 20%. Stephen Pacala, director de l'Institut Ambiental de la Universitat de Princeton (EUA), calcula que els 500.000 habitants més rics del món –prop d'un 0.7% de la població actual– són responsables del 50% de les emissions de diòxid de carboni del món.

I la situació només farà que agreujar-se en els propers anys. "El repte és, en realitat, que els recursos es reparteixin d'una manera més equitativa. Els efectes sobre el medi ambient són extremadament difícils de revertir a través de les taxes de natalitat", adverteix Pearce. "Encara que reduïssim a zero la fertilitat al món, les emissions de gasos amb efecte hivernacle s'haurien de rebaixar, com a mínim, un 50% a mitjans de segle", explica.

http://www.elpais.com/articulo/Somos/demasiados/elpepusoc/20091106elpepisoc_1/Tes

Fam

A més dels efectes del canvi climàtic, els països menys desenvolupats s'enfronten a la fam, la causa directa o indirecta d'un 58% del total de morts del món segons un estudi de l'ONU difós el 2004. L'Institut de Recursos Mundials (WRI, en anglès) va advertir la setmana passada que el 2050 hi haurà 25 milions de nens desnodrits al món, que s'afegiran als 150 milions que pateixen fam actualment. Els nivells de pobresa continuaran augmentant: entre 1981 i 2001, el nombre de persones que vivien amb menys d'un dòlar diari a l'Àfrica subsahariana es va duplicar. De 164 milions a 316 milions; i els propers 40 anys, dos terços de la població mundial viurà en països en vies de desenvolupament.

El fet és que avui dia, mil milions de persones (una sisena part de la població mundial) pateixen fam. El 2050, seran 1.700 milions, un 18% de la població prevista per aleshores. A més del deteriorament ambiental, els conflictes i el baix desenvolupament causen l'escassetat d'aliments. Els agricultors africans utilitzen l'equivalent a l'1% del fertilitzant que empra un agricultor en un país ric. I mentre en els països pobres es consum una dieta basada en vegetals, els rics consumeixen menjar que menja vegetals. Per produir un quilo de carn calen, com a mínim, 10 quilos de farratge. Un nord-americà consumeix una mitjana de 120 quilos de carn a l'any; mentre que en els països en vies de desenvolupament, la mitjana és de 28 quilos.

"La cooperació marcaria una diferència significativa", afirma Stephen Pacala. "Les fams es deuen, en la majoria de les ocasions, al pobre desenvolupament dels països i a que la producció ha estat insuficient", comenta. La manca de tecnologies que desenvolupin l'agricultura en els països menys desenvolupats i els efectes de la crisi econòmica global empitjoren les circumstàncies.

L'Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació (FAO, en anglès) va advertir el 2008 que la despesa anual en aliments importats en els països més pobres podria suposar quatre vegades més que el 2000. "Per als consumidors més pobres, que gasten un 60% de la seva despesa habitual en menjar, l'augment significa un cop brutal per a les seves finances", observa l'informe. La FAO també assenyalava que per combatre la fam, el món

hauria de produir el 2050 un 70% més d'aliments que en l'actualitat.

El repte no és nou. L'anomenada "revolució verda" va aconseguir duplicar la producció d'aliments entre 1960 i 1990. I, actualment, encara hi ha un 60% de terra fèrtil al món. Però què garanteix als països pobres un desenvolupament sostenible en els propers anys? Pearce i Pacala coincideixen que un bon inici és la inversió. Un informe del Ministeri de Desenvolupament Britànic va calcular el 2008 que per reduir la fam al món caldrien, com a mínim, uns 900 milions de lliures (uns 1.504 milions de dòlars) per garantir el desenvolupament i les tecnologies necessàries per afavorir l'agricultura en els països més pobres.

Urgència de mesures eficaces

El pressupost de la FAO va sumar el 2008 uns 870 milions de dòlars. El 2009 va pujar lleugerament, fins a 930 milions de dòlars. En comparar la xifra amb els 700.000 milions de dòlars que el govern dels EUA va destinar per evitar la fallida del banc d'inversió Bear Stearns, les hipotecàries Freddie Mac i Fannie Mae i l'asseguradora AIG el setembre de l'any passat, el pressupost mundial dedicat a combatre la fam tot just representa un 2% d'aquesta xifra.

Els líders reunits a la cimera del G-20 celebrada a Pittsburgh (setembre del 2009) van acordar destinar uns 2.000 milions de dòlars a ajudes per combatre la fam al món, però un estudi publicat per l'Institut Internacional per a la Investigació de Polítiques Agràries difós l'octubre assenyalava que és insuficient. "Calen com a mínim, uns 7.000 milions de dòlars anuals per a la investigació agropecuària i la millora de la infraestructura rural en els països. Si es continua amb una política que privilegia els guanys, les conseqüències seran desastroses", adverteix Gerard Nelson, un dels autors de l'informe.

La prioritat per resoldre la fam, un greu efecte del mal repartiment de recursos al món, tampoc és nova. El 1972 Dick Cavett, en una entrevista a John Lennon, va preguntar-li sobre els efectes de la superpoblació, que va ser clar en definir el primer pas: "Tenim prou menjar i diner per alimentar tothom. Hi ha prou espai, i n'hi ha que fins i tot van a la Lluna".